

3. Варбан М.Ю. Диагностика профессиональных ожиданий в юношеском возрасте / Т. М. Варбан // Практична психологія та соціальна робота. - 1999. - № 3. – С. 5-9.

4. Кон И. С. Психология старшеклассника: Пособие для учителей / Игорь Семенович Кон – М.: Просвещение, 1980. – 192с.

5. Проблеми психологічної герменевтики. Монографія / За ред. Н. В. Чепелевої. – К.: Міленіум, 2004. – 276 с.

6. Якиманская И. С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе / И. С. Якиманская – М., 1996. – 96с.

Благодарна А.

Особливості мислительної діяльності підлітків

В сучасній науці особливої гостроти набуває проблема мислительної діяльності підлітків, особливостей їхнього мислення.

Актуальність даної проблеми полягає в тому, що лише в підлітковому віці під впливом навчання учень починає відзначати ймовірність або можливість наявності або відсутності якої-небудь ознаки, тієї чи іншої причини, явища, що пов'язане з розумінням того, що факти, події і дії можуть бути наслідком не однієї, а декількох причин.

До підлітків приходить вміння правильно міркувати, обґрунтовувати і доводити те чи інше положення більш-менш впевнено і правильно. І особливо інтенсивно здатність до міркування і доведення і абстрактне мислення починають розвиватися з вивченням широкого кола загальноосвітніх предметів також в підлітковому віці, тому дана тема представляє особливий інтерес для нашого дослідження.

Цей віковий період особливо плідний для розвитку абстрактного (словесно-логічного) мислення. Матеріал, який засвоюють діти у школі, вимагає вищого, ніж у молодших школярів, рівня навчально-пізнавальної і мислительної діяльності, водночас він спрямований на розвиток цієї діяльності. Учні повинні оволодіти системою наукових понять з математики, фізики, хімії. Саме ці предмети потребують нових способів засвоєння знань і спрямовані на розвиток теоретичного, тобто формального, рефлексивного (предметом аналізу є власна інтелектуальна операція) мислення. Оскільки мислення - вища форма відображення навколишнього світу, найбільш складний пізнавальний процес пізнання світу, властивий тільки людині, то дуже важливо розвивати і досліджувати розвиток мислення у дітей в період всього навчання в школі.

Дослідження даної теми дає нам зрозуміти, якими зв'язками оперує підліток незалежно від конкретного змісту завдань, які закономірності і чинники підліток здатний відкривати.

Згідно з поглядами Л.С.Виготського, підлітковий вік – це найнестійкіший і наймінливіший період, що відсутній у дикунів і за

несприятливих умов має тенденцію трохи скорочуватися, складаючи часто ледь помітну смужку між закінченням статевого дозрівання і настанням остаточної зрілості[4].

В підлітковому віці лише починається інтенсивне засвоєння абстрактних понять, яке продовжується в юнацькому віці.

Мислення - одна з тих функцій, які розвиваються пізніше багатьох інших функцій. Саме вплив школи на мислення яскраво проявляється в підлітковому віці. У старших класах створюється різноманітність особистого досвіду через низку причин. Перша причина - це життєві установки і інтереси людини, яка майже повністю суспільно визначилася. Інша причина - різноманітність міри і характеру залученості до практичне життя: турботи про майбутнє, життєві труднощі тощо спонукають людину мислити. Третя причина - різноманітність позашкільної освіти, читання тощо.

Головним у розвитку мислення в підлітковому віці є той факт, що підліток вперше оволодіває процесом утворення понять, що він переходить до нової і вищої форми інтелектуальної діяльності - до мислення поняттями.

Специфікою цього рівня мислення є й те, що його предметом стає не лише розв'язання зовнішніх задач, а й сам процес мислення, тобто воно стає рефлексивним.

У підлітковому віці поступово формуються такі якості мислення як: послідовність, гнучкість, точність, самостійність, критичність.

Вивченню загальних психологічних закономірностей процесу мислення присвячені роботи зарубіжних і вітчизняних учених. Л.С. Виготський, П.Я. Гальперін, Г.С. Костюк, О.М. Леонтьєв, С.Д. Максименко, Ж. Піаже, С.Л. Рубінштейн, Н.Ф. Талізїна, Б.М.Теплов, О.К. Тихомиров досліджували процес розвитку мислення, його індивідуальні особливості, системи розумових дій, які утворюють основу мислення.

Наше дослідження проводилось у 7-му класі Нововоронцовської загальноосвітньої школи, Нововоронцовського району, Херсонської області за методикою «Шкільний тест розумового розвитку(ШТРР)». Вибірка становить 20 чоловік, з яких 10 – хлопчики і 10 – дівчатка, вік учнів 13-14 років. Результати дослідження представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

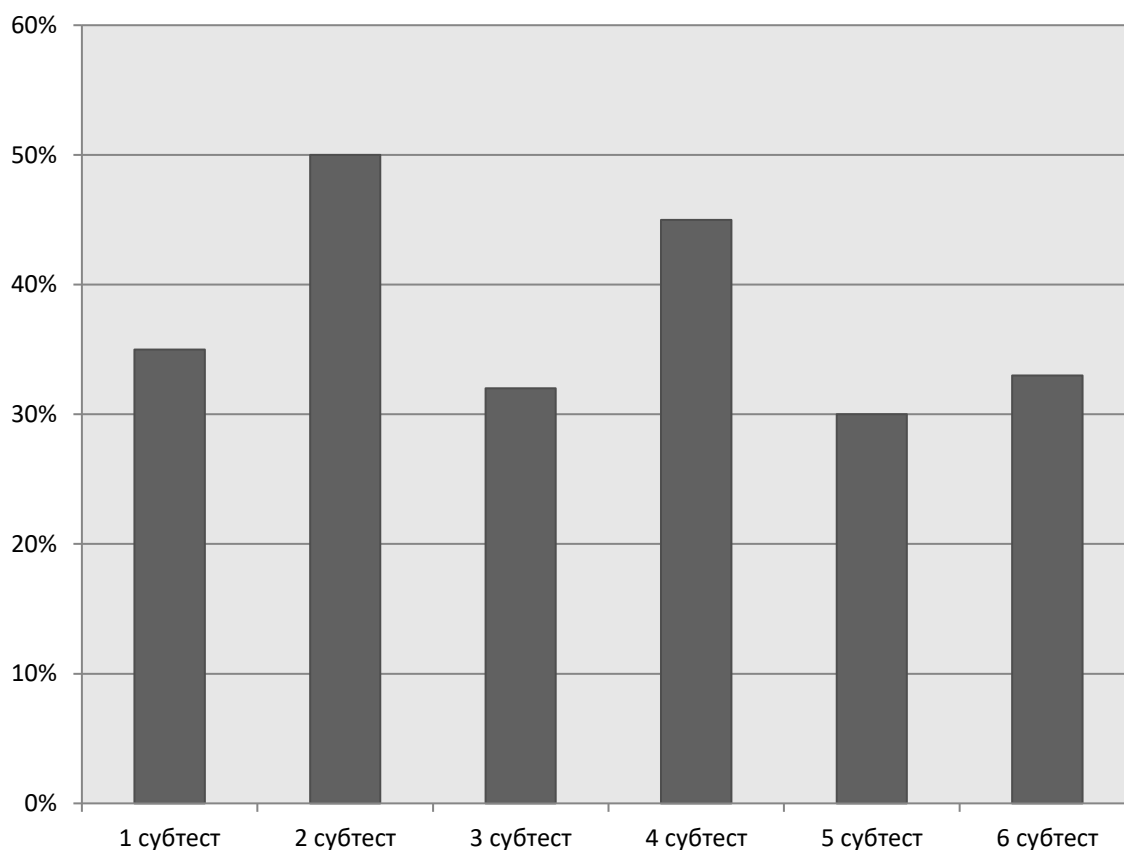
Таблиця даних середнього арифметичного по кожному набору завдань

№ субтеста	Середнє арифметичне в балах(учнів по окремому субтесту)≈	Середнє арифметичне у відсотках (учнів по окремому субтесту)≈
1	7 балів	35%
2	10 балів	50%
3	8 балів	32%
4	9 балів	45%
5	15 балів	40%
6	5 балів	33%

Як видно з таблиці 1, учні найкраще справилися з виконанням 2 субтесту. Цей субтест спрямований на вивчення загальної обізнаності школярів і він дозволив нам судити про те, настільки адекватно використовують учні у своїй мові деякі науково – культурні та суспільно – політичні терміни і поняття. За допомогою отриманих результатів можна зробити висновок, що в учнів 7-го класу хороший рівень загальної обізнаності науково – культурних та суспільно – політичних термінів.

Як бачимо з таблиці, результати 4 субтесту несуттєво відрізняються від результатів попереднього. Цей субтест відповідає за логічні класифікації. Отже, в учнів 7-го класу дещо менше розвинене мислення, яке відповідає за логічні операції.

Дані таблиці представлені на діаграмі.

Мал. 1. Середні дані арифметичне по кожному набору завдань.

Отримані дані у відсотковому співвідношенні всіх учнів по кожному субтесту ми розділимо на такі 3 рівні:

- 0–33% - низький рівень;
- 34–66% - середній рівень;
- 67–100% - високий рівень.

Розподіл за рівнями розвитку мислення представлений в таблиці 2.

Таблиця 2

Рівень розвитку мислення в підлітковому віці.

№ субтесту	Високий рівень		Середній рівень		Низький рівень	
	%	бали	%	бали	%	бали
1	-	-	35%	7б.	-	-
2	-	-	50%	10б.	-	-
3	-	-	32%	8б.	-	-
4	-	-	45%	9б.	-	-
5	-	-	40%	15б.	-	-
6	-	-	-	-	33%	5б.

Як ми бачимо з таблиці, результати 1 - 5 субтестів відносяться до середнього рівня розвитку мислення, а результати 6 субтесту мають низький рівень розвитку мислення. Звертає на себе увагу повна відсутність високого рівня мислення.

Отже, як показало проведене дослідження в учнів підліткового віку переважає середній рівень розвитку, що вимагає від учителів, такої організації навчального процесу, яка сприяла б більш інтенсивному розвитку розумової діяльності.

Список використаних джерел

1. Агеева А. Память и мышление старшеклассников: возрастные и гендерные особенности / А. Агеева, Є. Заика // Практична психологія та соціальна робота. – 2008. - №1. – с.9-13.
2. Гриценко В. Соціально – психологічні особливості підліткового віку / В. Гриценко // Грані. – 2006. - №3. с.98 – 100.
3. Дудкевич Т.В. Дитяча психологія : навчальний посібник / Т. В. Дудкевич. – Київ : Цент учбової літератури, 2012. – 424с.
4. Левченко А. Психологічні особливості підліткового віку / А. Левченко // Психолог. – 2003. - №42. – с.9-11.

Герасимчук Ю. В.

Проблеми психічного розвитку підлітка

Дайте дитині дозріти в дитинстві.

Ж.-Ж. Руссо

Підлітковий вік продовжується з 10-11 до 14-15 років. Неможна сказати що, це самий тяжкий період дорослішання дитини він являється самим крихким віком, так як різкі зміни відбуваються не тільки у психологічному розвитку підлітка а й у фізичному. Фізичний розвиток взаємопов'язаний з психологічним. Якість, темп і відповідність фізичного розвитку стосовно інших дітей впливає на психологічний розвиток дитини і навпаки.

Підлітковий вік - це: